

การยกเลิกความผิดอาญา: ศึกษากรณีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค
โดยไม่มีใบอนุญาต*

Decriminalization of Beer Brewer: A Case Study of Brewing for
Consumption Without Homebrewing License

จिरายู เสรีอภินันท์
Jirayu Seriapinant

นิสิตในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
LL.M Candidate
Faculty of law, Chulalongkorn University, Phayathai Road, Pathumwan, Bangkok 10330
Corresponding author E-mail: jirayu18964@gmail.com
(Received: November 11, 2022; Revised: December 15, 2022; Accepted: December 18, 2022)

บทคัดย่อ

ถึงแม้ว่ากฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 อนุญาตให้บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ แต่การผลิตในลักษณะดังกล่าว ยังถูกควบคุมด้วยใบอนุญาตและการจัดเก็บค่าธรรมเนียม โดยหากฝ่าฝืนทำการผลิตโดยไม่มีใบอนุญาต จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จากการศึกษา พบว่าสาเหตุหลักของการนำใบอนุญาตมาใช้ในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็นเพราะภาครัฐต้องการที่จะจัดเก็บภาษีให้ได้มากยิ่งขึ้น เมื่อทำการศึกษารูปแบบการควบคุมการผลิตสินค้าที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น ยาสูบ พบว่าการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคไม่ต้องขอใบอนุญาตหรือเสียค่าธรรมเนียมแต่อย่างใด ดังนั้นหากมีการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตไม่มีความผิดอาญา การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตก็ไม่ควรเป็นความผิดอาญาเช่นกัน เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศพบว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งและเรียบเรียงจากวิทยานิพนธ์เรื่อง “การยกเลิกความผิดอาญา: ศึกษากรณีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต” หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญา และเมื่อพิจารณามาตรการที่ใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในต่างประเทศพบว่าแม้ในอดีตประเทศอังกฤษและประเทศสิงคโปร์เคยนำโทษทางอาญามาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต แต่ปัจจุบันประเทศดังกล่าวได้ยกเลิกกฎหมายเหล่านั้นแล้วโดยอนุญาตให้ผลิตโดยไม่ต้องขอใบอนุญาต ดังนั้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการนำโทษทางอาญาออกจากการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต

คำสำคัญ: การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค, ใบอนุญาตในการผลิตเบียร์, โทษจำคุก

Abstract

Although the Ministry of Liquor Production Regulations B.E.2565, which came into force on November 2, 2022, allowing persons over 20 years of age to produce beer for consumption, such production is still subject to permits and fees. A production without a license will be subject to imprisonment for not more than 6 months or a fine of not more than 100,000 baht, or both imprisonment and a fine. According to the study, the main reason for enforcing license requirements for brewing for consumption is to collect more taxes. When examining patterns of control over the production of similar commodities such as tobacco it was found that the production of tobacco for consumption does not require a license or fee. Therefore, if producing tobacco for consumption without a license is not a crime, it shouldn't be a crime to brew beer for consumption either. When considering the criteria for defining criminal offenses both in Thailand and abroad, it was found that brewing beer for consumption without a license is inconsistent with the criminal assignment. And when examining the enforcement measure to the production of beer for consumption abroad, it was found that although UK and Singapore have imposed criminal penalties on brewing beer for unlicensed consumption in the past, they have now repealed those laws by allowing production without a license. This article aims to explore ways to remove criminal penalties from brewing beer for unlicensed consumption.

Keywords: Brewing for consumption, Homebrewing license, Imprisonment

1. ความนำ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ สุราแช่และสุรากลั่น พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ได้นิยามความหมายของสุราทั้งสองประเภทไว้ดังนี้ สุราแช่ คือ สุราที่ยังไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้วแต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี เช่น เบียร์ ไวน์ สาโท เป็นต้น และสุรากลั่น คือ สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้วแต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรี เช่น วิสกี้ บรั่นดี ยิน เป็นต้น

จุดเริ่มต้นของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เกิดขึ้นมานานกว่า 6,000 ปี¹ โดยเบียร์เป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ชนิดแรกของโลก ในช่วง 3,000 ปีก่อนคริสต์ศักราชชาวเซมิติกในเปอร์เซียเรียนรู้การทำเบียร์และมีการแกะสลักวิธีการทำเบียร์บนกระดานเพื่ออุทิศให้กับเทพีแห่งการทำฟาร์ม ในช่วง 2,800 ปีก่อนคริสต์ศักราช ยุคเมโสโปเตเมีย (Mesopotamia) มีการบันทึกการแจกจ่ายเบียร์และขนมปังให้กับทาสที่ใช้แรงงานในสมัยนั้น ต่อมาได้มีการนำเบียร์เข้ามาในทวีปยุโรปในช่วงปี ค.ศ. 600 เนื่องจากเชื่อกันว่าเบียร์เป็นยาวิเศษชนิดหนึ่ง ประกอบกับน้ำประปาในทวีปยุโรปในสมัยนั้นไม่สะอาดหากมีการบริโภคเข้าไปอาจก่อให้เกิดโรคร้ายได้ง่าย ทำให้คนในสมัยนั้นนิยมบริโภคเบียร์แทนน้ำเปล่า ต่อมาเบียร์ได้เข้ามามีบทบาทในคริสตจักรโดยมีการใช้เบียร์ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ และแจกจ่ายให้กับผู้คนที่เข้ามาร่วมงานทางศาสนา

ประเทศไทยได้มีการนำเข้าเบียร์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2230 โดยชาวโปรตุเกสและชาวอังกฤษ² ซึ่งได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ในขณะนั้นประเทศไทยยังไม่สามารถผลิตเบียร์ได้เอง ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2476 ได้มีการตั้งโรงงานผลิตเบียร์ขึ้นเป็นครั้งแรกโดยพระยาภิรมย์ภักดี (บุญรอด เศรษฐบุตร) ส่งผลให้ในเวลาต่อมาได้มีการตั้งโรงงานผลิตเบียร์ขึ้นเป็นจำนวนมากภายในประเทศ ในส่วนการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคภาครัฐได้มีการออกมาตรการมาควบคุมการกระทำดังกล่าวแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่หนึ่ง เป็นช่วงที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มีผลใช้บังคับในช่วงนี้ผู้ที่ประสงค์ทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคจะต้องขอใบอนุญาตหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200 บาท ช่วงที่สอง เป็นช่วงที่พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 มีผลใช้บังคับ ในช่วงนี้เป็นช่วงที่ห้ามทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยเด็ดขาด ช่วงที่สาม เป็นช่วงที่พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 ในช่วงนี้ผู้ที่ประสงค์ทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคจะต้องขอใบอนุญาตและเสียค่าธรรมเนียมให้กรมสรรพสามิต หาก

¹ Cocktailthai, “เบียร์มาจากไหน? “ [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3HPaUBL> [1 สิงหาคม 2564]

² SARAKADEE LITE, “เบียร์โบราณ จากสวัสดิการแรงงานทาสสู่เครื่องดื่มสำนักบาทหลวง “ [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.sarakadeelite.com/lite/beer-history/> [8 พฤศจิกายน 2565]

ไม่เสียค่าธรรมเนียมให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการขอใบอนุญาต และหากทำการผลิตโดยไม่มีใบอนุญาตจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 193

จากการศึกษาเหตุผลของการใช้ระบบใบอนุญาตในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคพบว่า เหตุผลหลักของภาครัฐในการใช้ใบอนุญาตกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคคือต้องการที่จะจัดเก็บภาษีให้ได้มากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าเบียร์จะเป็นสินค้าที่สมควรถูกควบคุมในกระบวนการผลิต แต่อย่างไรก็ตามการผลิตในลักษณะดังกล่าวยังอยู่ในกรอบของการผลิตเพื่อการบริโภคเองมิได้นำออกจำหน่ายหรือเพื่อการค้า ย่อมไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อผู้ผลิต ดังนั้นจึงไม่ควรที่จะจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมกับผู้ผลิตในลักษณะดังกล่าว เมื่อพิจารณามาตรการควบคุมการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคพบว่าภาครัฐมิได้มีการใช้ใบอนุญาตกับการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคแต่อย่างใดทั้งที่เป็นสินค้าที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เพราะฉะนั้นแม้ไม่ขอใบอนุญาตจากภาครัฐสำหรับการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคก็ไม่ใช่เป็นความผิดแต่อย่างใด ซึ่งแตกต่างกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่ขอใบอนุญาต และเมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาทั้งตามกฎหมายไทยไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 77 หรือ คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่องการกำหนดโทษอาญา และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 พบว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต ไม่เข้าหลักเกณฑ์ในข้อใดข้อหนึ่งในการกำหนดความผิดอาญาของบทบัญญัติดังกล่าว ประกอบกับเมื่อพิจารณามาตรการทางกฎหมายที่ใช้ควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของต่างประเทศพบว่า แม้ประเทศอังกฤษและประเทศสิงคโปร์เคยกำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญา แต่ในปัจจุบันทั้งสองประเทศได้ยกเลิกกฎหมายดังกล่าวแล้วและอนุญาตให้ผู้ที่ประสงค์ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐ เพียงแต่ต้องมีอายุถึงเกณฑ์ที่กำหนดและห้ามนำเบียร์ที่ผลิตออกจำหน่าย

2. ระเบียบวิธีวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตการศึกษาวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย มีดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย การศึกษาวิจัยนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 4 ประการ คือ

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะ รูปแบบและวิเคราะห์ปัญหาการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของประเทศไทย
- 2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต
- 3) เพื่อเปรียบเทียบกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของประเทศไทยและต่างประเทศ

4) เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

2.2 สมมติฐานของการวิจัย ถึงแม้ว่ากฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นกฎหมายที่แก้ไขใหม่ อนุญาตให้บุคคลที่อายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ สามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ แต่อย่างไรก็ตามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคก็ยังถูกควบคุมด้วยระบบใบอนุญาตซึ่งหากฝ่าฝืนทำการผลิตโดยไม่มีใบอนุญาตจะต้องระวางโทษทางอาญา เมื่อศึกษาเหตุผลหลักของการนำใบอนุญาตมาใช้ในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค พบว่าเป็นเพราะภาครัฐต้องการจัดเก็บภาษีให้ได้มากขึ้น ซึ่งเห็นว่าเหตุผลดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้กับระบบใบอนุญาตสำหรับการผลิตเครื่องดื่มเพื่อการบริโภคเอง จึงส่งผลให้การไม่ปฏิบัติตามย่อมไม่ควรเป็นความผิดอาญาเนื่องจากการนำโทษทางอาญามาใช้กับการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 77 และยังเป็นบทบัญญัติที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ดังนั้นจึงสมควรยกเลิกความผิดทางอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตโดยใช้มาตรการอื่นทดแทนเพื่อแก้ไขปัญหการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต

2.3 ขอบเขตการศึกษาวิจัย วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญาที่เกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างมาตรการอนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองในครัวเรือนของต่างประเทศ และศึกษาแนวคิดในการกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดอาญาในประเทศไทยและในต่างประเทศ และหาแนวทางหรือมาตรการอื่นที่นำมาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต เพื่อทดแทนโทษทางอาญาที่มีอยู่ในปัจจุบัน และเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการบริโภคมากยิ่งขึ้น

2.4 วิธีดำเนินการวิจัย การศึกษาวิจัยในการแสวงหามาตรการอื่นเพื่อทดแทนโทษทางอาญากรณีผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต โดยศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้แก่ ตำบทยกกฎหมาย หนังสือ หนังสือกฎหมาย วารสารทางวิชาการ วารสารต่างประเทศ บทความ กฎหมายของต่างประเทศ และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเบียร์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ว่าสมควรใช้หลักการหรือแนวทางใดเพื่อแก้ไขปัญหการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความผิดอาญา

ในหัวข้อนี้จะทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความผิดอาญาทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดความผิดอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตในหัวข้อถัด ๆ ไป

3.1 แนวคิดในการกำหนดความผิดอาญาของต่างประเทศ

แนวคิดในการกำหนดความผิดอาญาของไนเจล วอล์กเกอร์ (Nigel Walker) มีแนวคิดว่าการกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดอาญาจะต้องบรรลุวัตถุประสงค์หลักอย่างน้อย 6 ประการ³ ดังนี้

- 1) คุ้มครองและป้องกันปัจเจกชนจากการกระทำโดยเจตนา อันเป็นเจตนาที่ชั่วร้าย
- 2) คุ้มครองสภาวะจิตใจของคนในสังคมให้พ้นจากความกระทบกระเทือน
- 3) คุ้มครองและป้องกันทรัพย์สินส่วนตัวของปัจเจกชน
- 4) คุ้มครองและป้องกันสาธารณชนจากความไม่สะดวกสบายต่าง ๆ เช่น การกีดขวางทางสัญจร
- 5) ดำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันทางสังคม เช่น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 6) เพื่อบังคับให้บุคคลกระทำการหรือมิให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่จำเป็นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน การให้การเท็จ

แนวคิดในการกำหนดความผิดอาญาของเฮร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์ (Herbert L. Packer) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการกระทำใดควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญาทั้งหมด 6 ประการ⁴ ดังนี้

- 1) การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดของคนในสังคมว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคมและประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น
- 2) ถ้าการกระทำดังกล่าวถูกกำหนดให้เป็นความผิดอาญาแล้ว จะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษ
- 3) ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาแล้วจะไม่มีผลทำให้สังคมลดความเห็นว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง⁵
- 4) หากกำหนดให้เป็นความผิดอาญาแล้ว จะมีการใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม
- 5) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าวจะต้องไม่เกินขีดความสามารถทั้งในด้านคุณภาพและด้านปริมาณ
- 6) ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างอื่นที่เหมาะสมและได้ผลแล้วนอกเหนือจากการใช้โทษทางอาญากับการกระทำดังกล่าว

³ อภิรัตน์ เพชรศิริ, ทฤษฎีอาญา ทฤษฎีโทษและกระบวนการขั้นพื้นฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2562), หน้า.49-50.

⁴ Herbert L. Packer, *The Limits of the Criminal Sanction* (California: Stanford University, 1968). p.296.

⁵ ธีรรัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, กฎหมายอาญาและอาญาวิทยาขั้นสูง (กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2555), หน้า.19.

แนวคิดในการกำหนดความผิดอาญาของจอห์น สจิวจ มิลล์ (John Stuart Mill) ได้เสนอหลักภัยอันตราย (Harm Principle) โดยมีหลักเกณฑ์อยู่ว่ารัฐมีความชอบธรรมที่จะกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดอาญาเฉพาะการกระทำที่เป็นภัยอันตรายต่อบุคคลอื่นเท่านั้น กล่าวได้ว่าหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดอาญาของจอห์น สจิวจ มิลล์ ยึดหลักอิสรภาพและเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ รัฐมีอำนาจเข้าไปควบคุมหรือจำกัดการกระทำของบุคคลใด การกระทำนั้นจะต้องก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นหรือสังคมส่วนรวม⁶

3.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาตามกฎหมายไทย

หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาของประเทศไทยได้มีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 77 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์อย่างกว้างซึ่งได้มีการนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาอธิบายในพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

ประการแรก การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคง หรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม

การพิจารณาว่าการกระทำใดส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคง⁷ หรือส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของประเทศ การกระทำนั้นต้องเป็นการกระทำที่ส่งผลร้ายต่อประชาชนในวงกว้างในด้านเศรษฐกิจสังคม การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อม หรือส่งผลกระทบต่อสถาบันหลักของประเทศ ในส่วนการพิจารณาในเรื่องศีลธรรมอันดีของประชาชน⁸ ศีลธรรมอันดีของประชาชน คือกฎเกณฑ์ที่คนในสังคมส่วนใหญ่ถือปฏิบัติตามความเชื่อตามประเพณีหรือตามศาสนาและถือว่าเป็นเครื่องวินิจฉัยความประพฤติของคนในสังคมว่าถูกต้องหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมมิได้หมายความว่าจำเป็นต้องเป็นความผิดอาญาเสมอไป เช่น การมีชู้หรือเป็นชู้ในประเทศไทยไม่เป็นความผิดอาญาเป็นเพียงการผิดศีลธรรมเท่านั้น โดยการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนจะเป็นความผิดอาญาต่อเมื่อการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ร้ายแรงและมีผลกระทบต่อการใช้ร่วมกันของคนในสังคมอันส่งผลให้เกิดความไม่สงบสุขหรือความวุ่นวาย สุดท้ายการกระทำที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม คือการกระทำที่ส่งผลร้ายต่อประชาชนในวงกว้างหรือผลกระทบที่เป็นผลร้ายอื่นที่ไม่เพียงแต่เป็นการกระทบต่อปัจเจกบุคคล⁹

⁶ ดิศรัมย์ ลิขิตวิทยาวุฒิ, “การกำหนดความผิดอาญาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 77: ศึกษากรณีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534,” วารสารกระบวนนการยุติธรรม 11, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2564), หน้า 9-10.

⁷ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, คำอธิบายสาระสำคัญของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: กองพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562), หน้า 29.

⁸ เรื่องเดียวกัน.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 30-31.

ประการที่สอง เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้

กล่าวคือหากมีมาตรการอื่นนอกเหนือจากมาตรการทางอาญาที่สามารถทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้เห็นสมควรให้ใช้มาตรการนั้นก่อน¹⁰ ตัวอย่างการใช้บังคับมาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา เช่น การกำหนดโทษปรับเป็นพินัย เป็นต้น เนื่องจากการกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดทางอาญาเป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล แต่อย่างไรก็ตามหากมาตรการอื่นไม่อาจทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเป็นผลหรือไม่มีมาตรการอื่นใดที่จะใช้บังคับกับการกระทำนั้น กรณีนี้จึงสมควรนำมาตรการทางอาญามาใช้กับบังคับกับการกระทำเช่นนั้น

สรุปจากหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาตามแนวคิดของต่างประเทศและตามกฎหมายไทยสามารถสรุปหลักเกณฑ์ในการกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดอาญาได้ดังนี้

1. การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นการกระทำที่ร้ายแรง
2. การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นการกระทบกระเทือนผู้อื่นหรือสังคม หรือกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง
3. เป็นกรณีที่ไม่มีความคุ้มครองอย่างอื่นที่เหมาะสมและได้ผลแล้วนอกเหนือจากการใช้โทษอาญา

4. การกำหนดความผิดอาญาเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต

ในหัวข้อนี้จะทำการศึกษารูปแบบหรือมาตรการในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคว่าภาครัฐมีการควบคุมอย่างไร และเปรียบเทียบกับยาสูบซึ่งเป็นสินค้าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเบียร์ว่าภาครัฐมีการควบคุมในลักษณะเดียวกันหรือไม่ ในลำดับถัดไปเป็นการศึกษาสาเหตุและความจำเป็นที่ภาครัฐห้ามมิให้ประชาชนผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต สุดท้ายเป็นการศึกษาดัชนีกฎหมายที่ใช้บังคับสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 รูปแบบในการควบคุมสินค้าบาปที่ผลิตเพื่อการบริโภคในประเทศไทย

สินค้าบาป¹¹ เป็นสินค้าที่ถูกลงโทษควบคุมในกระบวนการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคโดยภาครัฐ เนื่องจากภาครัฐมองว่าสินค้าบาปประเภทต่าง ๆ เช่น สุรา ยาสูบ เป็นต้น เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต่อการ

¹⁰ ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สถาบันพระปกเกล้า, 2564), หน้า 38.

¹¹ Phachem Thammasarangkoon, “เหล้า บุหรี่ คาเฟอีน: สินค้าบาป” [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/509932> [10 สิงหาคม 2565]

ดำรงชีวิต กล่าวได้ว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยประกอบกับสินค้าดังกล่าวให้โทษต่อร่างกายของผู้บริโภค ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษามาตรการควบคุมการผลิตสินค้าบาป¹²เพื่อการใช้หรือการบริโภคเอง ดังนี้

เบียร์ เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดหนึ่งที่ภาครัฐมีการควบคุมการผลิตมากที่สุดในด้านของการผลิตเพื่อการค้า และในส่วนของ การผลิตเพื่อการบริโภคก็ถูกควบคุมอย่างเข้มเช่นกัน เนื่องจากภาครัฐได้นำระบบใบอนุญาตและค่าธรรมเนียมมาใช้ในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค ตามกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 ข้อที่ 7 ถึงข้อที่ 10 โดยหากฝ่าฝืนทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตผู้นั้นจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ยาสูบ เป็นสินค้าบาปที่ถูกควบคุมมิให้ผลิตได้อย่างเสรีเช่นเดียวกับเบียร์ โดยกฎหมายที่ควบคุมการผลิตยาสูบมี 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตยาสูบ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 163 มีหลักเกณฑ์ว่า ผู้ใดประสงค์จะผลิตยาสูบจะต้องขอใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต โดยหากไม่ปฏิบัติตามจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 193 แต่อย่างไรก็ตามมีข้อยกเว้นสำหรับการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภค

¹² พืชกระท่อมและกัญชาถูกจัดให้เป็นสินค้าบาปเช่นเดียวกับเบียร์หรือยาสูบเช่นกัน โดยทางภาครัฐได้มีมาตรการควบคุมการผลิตพืชกระท่อมและกัญชาเพื่อการบริโภคนั้น

พืชกระท่อม เคยถูกจัดให้เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 มาก่อน แต่นับแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2564 พืชกระท่อมได้ถูกยกเลิกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 จึงทำให้ประชาชนสามารถทำการผลิต (ปลูก) พืชกระท่อมได้ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคเอง หรือผลิตเพื่อจำหน่ายประชาชนก็สามารถทำได้โดยไม่มีกฎหมายห้ามเอาไว้แต่อย่างใด โดยมีการห้ามไว้เพียง 2 เรื่อง คือ 1. เรื่องการนำเข้าหรือส่งออกจากประเทศไทยโดยผู้ที่ประสงค์นำกระท่อมเข้ามาภายในประเทศไทยหรือส่งออกนอกประเทศผู้นั้นจะต้องขอใบอนุญาตก่อนจึงจะสามารถทำได้โดยไม่มีผิดกฎหมาย ตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 2. เรื่องการจำหน่ายแก่บุคคลบางประเภทหรือในบางสถานที่ เช่น ห้ามจำหน่ายให้แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี สตรีมีครรภ์ เป็นต้น หรือ ห้ามจำหน่ายในสถานที่ศึกษา หอพัก สวนสาธารณะ เป็นต้น โดยหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษปรับ 3 หมื่นบาท และ 5 หมื่นบาท ตามลำดับ ตามมาตรา 33 และ มาตรา 34 เห็นได้ว่ากระทรวงผลิตกระท่อมเพื่อการบริโภคหรือเพื่อจำหน่ายสามารถทำได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตต่อภาครัฐแต่อย่างใด

กัญชา เคยถูกจัดให้เป็นยาเสพติดประเภท 5 เช่นเดียวกับกับพืชกระท่อม แต่ต่อมาเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ได้มีการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ. 2565 โดยได้ถอดถอนพืชกัญชาที่มีสารสกัดเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (THC) ไม่เกินร้อยละ 0.2 โดยน้ำหนัก และสารสกัดจากเมล็ดของพืชกัญชาซึ่งได้ปลูกภายในประเทศ ออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษ ต่อมารัฐบาลได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. 2565 โดยกำหนดให้บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปสามารถปลูก ครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษา ขนย้าย จำหน่ายได้ ในส่วนการปลูก (ผลิต) เพื่อการบริโภคเอง หรือเพื่อจำหน่าย ผู้ประสงค์จะกระทำการดังกล่าวก็สามารถทำได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐแต่ประการใด เพียงแต่ต้องทำการจดแจ้งลงในแอปพลิเคชัน “ปลูกกัญ” ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามผู้ที่ทำการผลิตกัญชาเพื่อการบริโภค ซึ่งมีได้ทำการจดแจ้งลงในแอปพลิเคชันดังกล่าวก็ไม่ได้มีความผิดทางอาญาแต่ประการใด เนื่องจากกฎหมายมิได้กำหนดโทษของการฝ่าฝืนสำหรับผู้ผลิตเพื่อการบริโภค แต่เป็นความผิดอาญาสำหรับผู้จำหน่ายโดยไม่ได้จดแจ้งเท่านั้น โดยต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 มาตรา 78

ว่า การผลิตยาสูบจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัมเพื่อการบริโภคเอง ผู้ใช้นั้นไม่ต้องขอใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตกล่าวคือสามารถทำการผลิตได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตและไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้ภาครัฐ

4.2 สาเหตุและความจำเป็นที่ภาครัฐห้ามมิให้ประชาชนผลิตสุราเพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ¹³ และส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม โดยก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและร่างกายของผู้ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคตับแข็ง มะเร็ง เป็นต้น และยังก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อผู้ที่ไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรง อาชญากรรมและอุบัติเหตุบนท้องถนน จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพบว่าสาเหตุที่ภาครัฐเข้ามาควบคุมการผลิตสุราเพื่อการบริโภค มีดังนี้

เหตุผลในด้านสุขภาพและความสะอาดปลอดภัย การผลิตสุราไม่ว่าจะเป็นสุราแช่ หรือสุรากลั่น หากผลิตโดยกระบวนการที่ไม่ได้มาตรฐานอาจก่อให้เกิดความอันตรายต่อร่างกาย¹⁴ เช่น การใช้ถังพลาสติก PVC ในการหมักเบียร์หรือดองเหล้า อาจทำให้สารเคมีหรือสีจากตัวถังเจือปนลงในน้ำสุราซึ่งหากบริโภคเข้าไปจะทำให้เป็นพิษต่อร่างกายได้¹⁵ ประกอบทั้งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มากอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภคได้ทั้งในระยะฉับพลันและในระยะเรื้อรัง ดังนี้

ผลกระทบต่อสุขภาพในระยะฉับพลัน เช่น เมื่อระดับแอลกอฮอล์ในเลือดอยู่ที่ 50 (mg/dL) ผู้ที่บริโภคจะเกิดอาการตัดสินใจที่ช้าลงหรือผิดพลาด หรือ 100 (mg/dL) ส่งผลให้เกิดปัญหาการบังคับกล้ามเนื้อไม่สัมพันธ์กับการสั่งการของสมอง หรือหากเกิน 500 (mg/dL) ผู้นั้นอาจโคม่าหรือเสียชีวิตได้¹⁶

ผลกระทบต่อสุขภาพในระยะเรื้อรัง หากมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมากติดต่อกันเป็นเวลานานอาจส่งผลเสียต่อร่างกายในทุก ๆ ส่วน¹⁷ อาทิ สมอง ตับ ระบบทางเดินอาหาร ระบบสืบพันธุ์ ผลต่อวงจรรanon ซึ่งอาจทำให้เกิดโรคต่าง ๆ เช่น โรคสมองเสื่อม โรคความจำบกพร่อง โรคตับแข็ง โรคตับวาย โรคกระเพาะอาหารอักเสบ โรคหลอดเลือดหัวใจอุดตัน โรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น

¹³ Hfocus, “เจาะลึกระบบสุขภาพ พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยและปัจจัยส่งเสริม” [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.hfocus.org/content/2017/10/14639> [28 พฤศจิกายน 2564]

¹⁴ กรมควบคุมโรค, “เหล้าเถื่อน มหันตภัยร้าย คร่าชีวิต,” *วารสารจับตาโรคและภัยสุขภาพ* 7, 4 (กันยายน 2563). หน้า 1-4.

¹⁵ ไทยพีบีเอส, “โอกาส ความหวัง สุราชุมชนไทย” [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://news.thaipbs.or.th/content/274055> [28 พฤศจิกายน 2564]

¹⁶ วราพร ชลอำไพ และ วัชรชัย รุจิโรจน์กุล, “ระดับแอลกอฮอล์ในเลือดและอุบัติเหตุจากรถทางบก เขตระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออกปี พ.ศ. 2560,” *วารสารพิษวิทยาไทย* (กันยายน 2562). หน้า 15-16.

¹⁷ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, “ผลของสุราและแอลกอฮอล์ที่มีต่อร่างกาย” [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3GtktHW> [29 พฤศจิกายน 2564]

เหตุผลในด้านการจัดเก็บภาษี กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับการผลิตสุราเพื่อการบริโภคระบุหมายเหตุของการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวว่า “เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้เพื่อปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตผลิตสุราทั้งการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า และการผลิตสุราเพื่อการค้าให้เกิดความชัดเจน อันจะทำให้การบริหารการจัดเก็บภาษีและการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการผลิตสุราเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ” ประกอบกับสถิติการจัดเก็บภาษีสุราและยาสูบ หรือที่เรียกว่าภาษีบาป (Sin Tax) ตลอดระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมากรมสรรพสามิตเก็บภาษีดังกล่าวเป็นจำนวนกว่า 2.21 ล้านล้านบาท¹⁸ ประกอบด้วยภาษียาสูบ 730,310 ล้านบาท ภาษีเหล้า 626,263 ล้านบาท และภาษีเบียร์ 852,779 ล้านบาท ซึ่งในปี พ.ศ. 2557 ผู้ผลิตเบียร์เสียภาษีให้กรมสรรพสามิต 76,559 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2558 เสียภาษี 80,114 ล้านบาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าทุก ๆ ปีภาษีในส่วนนี้จะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ หากทางภาครัฐอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่เสียค่าธรรมเนียมหรือภาษี อาจส่งผลให้รายได้ของรัฐในส่วนที่กล่าวมาลดน้อยลง จึงทำให้ภาครัฐนาระบบใบอนุญาตซึ่งมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมมาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค อีกหนึ่งสาเหตุที่บ่งชี้ว่าเหตุผลที่ภาครัฐไม่อนุญาตให้ประชาชนผลิตสุราเพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นเรื่องของภาษี คือคำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 376/2552¹⁹ ซึ่งมีใจความสำคัญดังนี้ “พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 เป็นกฎหมายสรรพสามิตที่บัญญัติเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล และการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต จึงบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราเว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต เพื่อไม่ให้ประชาชนทำสุราขึ้นเอง แต่รัฐประสงค์ให้การผลิตสุราอยู่ในความควบคุมของรัฐเพื่อประโยชน์ในทางภาษีอากร และมีได้มีเจตนารมณ์ที่จะให้ประชาชนทำสุราใช้เองโดยไม่ต้องเสียภาษี”

4.3 กฎหมายที่ใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

กฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในปัจจุบันมี 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 โดยมีรายละเอียดดังนี้

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการผลิตสุราเอาไว้ในมาตรา 153 โดยมีหลักการดังนี้

“ผู้ใดประสงค์จะผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราไว้ในครอบครองให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

¹⁸ ไทยพับลิก้า, “างข้อมูลรายได้ภาษีเหล้า-บุหรี่ ก่อนใหญ่อยู่ในมือใคร? “ [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://thaipublica.org/2017/09/sin-tax-who-is-the-big-one/> [29 พฤศจิกายน 2564]

¹⁹ คำพิพากษาศาลปกครองกลาง, คดีหมายเลขแดงที่ 376/2552

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

โดยหากฝ่าฝืนทำการผลิตสุราโดยไม่ขอใบอนุญาตตามมาตรา 153 จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 193 ทั้งนี้หลักเกณฑ์ในการขอใบอนุญาตผลิตสุราเพื่อการบริโภคได้บัญญัติเอาไว้ในกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 โดยมีรายละเอียดดังนี้

กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการยื่นขอใบอนุญาตผลิตสุราที่ไม่ใช่เพื่อการค้า เอาไว้ในข้อที่ 7 และข้อที่ 8 โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ผู้ที่ขอใบอนุญาตผลิตสุราจะต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 20 ปี
- 2) ผู้ที่ขอจะต้องแสดงเลขประจำตัวประชาชนหรือเลขทะเบียนนิติบุคคลของผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต
- 3) ผู้ที่ขอต้องแสดงแผนที่หรือพิกัดแสดงที่ตั้งของสถานที่ที่จะใช้ผลิตสุราที่ไม่ใช่เพื่อการค้า
- 4) ผู้ที่ขอต้องแสดงรายละเอียดของเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุรา ชนิดสุราที่จะผลิต ส่วนผสมหรือส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิต ขั้นตอนการผลิต และปริมาณการผลิต
- 5) ผลิตสุราได้ไม่เกิน 200 ลิตรต่อปี
- 6) สถานที่ที่จะผลิตสุรามีพื้นที่เพียงพอที่จะผลิตสุราโดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรืออาจก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น

เมื่อทำการยื่นคำขอแล้วให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ที่อธิบดีมอบหมายให้ตรวจสอบรายละเอียดคำขอตามข้อ 9 และ 10 และให้ผู้ขอใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียม หากไม่ชำระค่าธรรมเนียมให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิการเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา และหากผลิตสุราเพื่อการบริโภคไม่ว่าจะเป็นเบียร์ วิสกี้ บรัันดี ฯ โดยไม่ได้รับใบอนุญาตเท่ากับเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 153 ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซึ่งจะต้องระวางโทษทางอาญาตามมาตรา 193

5. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนในต่างประเทศ

ในหัวข้อนี้จะทำการศึกษาบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของต่างประเทศ โดยจะทำการศึกษาทั้งประเทศที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค และประเทศที่กำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็น

ความผิดอาญา เพื่อให้เห็นว่าประเทศที่อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคและประเทศที่ไม่อนุญาตให้ประชาชนผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค มีแนวคิดในเรื่องนี้อย่างไร โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ถึงแม้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ให้สิทธิและเสรีภาพในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนเป็นอย่างมาก แต่ในช่วงปี ค.ศ. 1919 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมาย Volstead Act²⁰ ซึ่งบัญญัติห้ามการผลิต การจำหน่าย และการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันเนื่องมาจากแนวคิดเรื่องของสุขภาพ กฎหมายดังกล่าวส่งผลให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคถูกห้ามตามไปด้วย โดยหากมีการฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์ หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ²¹ เห็นได้ว่า Volstead Act มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป อีกทั้งยังสร้างผลกระทบในด้านต่าง ๆ เช่น การนำสุราเถื่อนเข้ามาจำหน่ายโดยองค์กรอาชญากรรมส่งผลให้เกิดปัญหาองค์กรอาชญากรรมตามมา ทำให้ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1933 ประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดี รูสเวลต์ (Franklin D. Roosevelt) ได้ลงนามแก้ไข Volstead Act โดยอนุญาตให้ผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 4 เปอร์เซ็นต์²² โดยยังคงห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองในครัวเรือน ต่อมาในปี ค.ศ. 1978 ประธานาธิบดีจิมมี คาร์เตอร์ (Jimmy Carter) ได้ลงนามใน Bill HR 1337²³ ซึ่งอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์และไวน์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้ เป็นผลให้ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายระดับรัฐบาลกลางอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ การอนุญาตนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979 โดยกฎหมายฉบับนี้มีแนวคิดมาจาก 1. เพื่อเป็นการลดทอนอาชญากรรมเนื่องจากการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้เป็นการกระทำที่ร้ายแรงอันจะต้องกำหนดให้เป็นความผิดอาญา 2. เป็นการให้สิทธิและเสรีภาพแก่ผู้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคที่จะสามารถทำเบียร์และไวน์ในแบบที่ประชาชนต้องการ สำหรับกฎหมายรัฐบาลกลางในเรื่องการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคบัญญัติอยู่ในข้อบัญญัติแห่งรัฐบาลกลาง (Code of Federal Regulation) มาตรา 25.205 ซึ่งบัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอนุญาตผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคไว้ดังนี้ 1.บุคคลผู้บรรลุนิติภาวะสามารถผลิตเบียร์เพื่อ

²⁰ American Homebrewers Association, “The Long Journey to Homebrew Legalization “ [Online] Available from: <https://www.homebrewersassociation.org/homebrewcommunity-culture/long-journey-homebrew-legalization/> [11 December 2021]

²¹ Christopher J. Fraga, “A Room with a Brew: A Comparative Look at Homebrewing Laws in Japan & the United States “ [Online] Available from: <https://bit.ly/3J3DH75> [12 March 2022]

²² American Homebrewers Association, “The Long Journey to Homebrew Legalization “ [Online] Available from: <https://www.homebrewersassociation.org/homebrewcommunity-culture/long-journey-homebrew-legalization/> [11 December 2021]

²³ BROOKSTON BEER BULLETIN, “Historic Beer Birthday: Alan Cranston,” [Online] Available from: <https://brookstonbeerbulletin.com/historic-beer-birthday-alan-cranston/> [15 June 2022]

การบริโภคภายในครัวเรือนได้โดยไม่ต้องเสียภาษี 2.การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคจะต้องผลิตไม่เกินกว่า 200 แกลลอนต่อปี สำหรับกรณีภายในครัวเรือนมีผู้บรรลุนิติภาวะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือ 100 แกลลอนต่อปี สำหรับกรณีภายในครัวเรือนมีผู้บรรลุนิติภาวะคนเดียว

กฎหมายดังกล่าวมีลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้อย่างกว้างเท่านั้น มลรัฐต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะนำไปใช้หรือไม่ก็ได้ ซึ่งตั้งแต่ปีค.ศ. 2013 ทั้ง 50 มลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำข้อบัญญัติแห่งรัฐบาลกลางดังกล่าวไปบัญญัติเป็นกฎหมายในมลรัฐของตนทั้งหมด เพียงแต่หลักเกณฑ์บางประการอาจบัญญัติแตกต่างกันออกไป เช่น บางมลรัฐกำหนดเป็นความผิดอาญาสำหรับผู้ผลิตเบียร์เกินปริมาณที่กำหนดแต่ในขณะเดียวกันในบางมลรัฐไม่ได้กำหนดให้การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดอาญา เนื่องจากข้อบัญญัติแห่งรัฐบาลกลางไม่ได้กำหนดบทลงโทษของการผลิตที่ฝ่าฝืนปริมาณดังกล่าว เช่น รัฐนอร์ท ดาโคตา ได้บัญญัติบทลงโทษของการผลิตเบียร์ที่ฝ่าฝืนปริมาณที่กำหนดเอาไว้ว่าเป็นความผิดอาญาประเภท A ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 360 วัน หรือปรับไม่เกิน 3,000 ดอลลาร์ เห็นได้ว่าในปัจจุบันการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วสามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ ดังนั้นจึงไม่มีกรณีสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตอันจะเป็นความผิดอาญา โดยใบอนุญาตการผลิตใช้สำหรับกรณีการผลิตสุรากลั่นเพื่อการบริโภค หรือการผลิตสุราเพื่อการค้าเท่านั้น

5.2 ประเทศสิงคโปร์

ก่อนปี ค.ศ. 2004 การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนในประเทศสิงคโปร์เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ต่อมาในปี ค.ศ. 2004 รัฐบาลสิงคโปร์ผ่อนปรนให้บุคคลที่มีอายุมากกว่า 18 ปี สามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐ ตาม CUSTOMS (AMENDMENT) REGULATIONS 2004 ซึ่งมีค่าธรรมเนียมอยู่ที่ 100 ดอลลาร์²⁴ โดยใบอนุญาตดังกล่าวมีอายุ 2 ปี นับจากวันที่ออก แต่อย่างไรก็ตามหากมีการฝ่าฝืนกล่าวคือทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต ยังคงกำหนดให้เป็นความผิดอาญา โดยต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์ ต่อมาในปี ค.ศ. 2008 รัฐบาลสิงคโปร์ได้ยกเลิกระบบใบอนุญาตสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ส่งผลให้บุคคลที่มีอายุมากกว่า 18 ปี สามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐ เพียงแต่มีการกำหนดปริมาณในการผลิตว่าห้ามผลิตเบียร์เกิน 30 ลิตรต่อเดือน

หลักเกณฑ์การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้บัญญัติเอาไว้ใน Custom Act, Chapter 70 section 13(1) Customs (Home-brewing of fermented liquors) (Exemption) Order โดยกำหนด

²⁴ Home Brew Co-op, "License to Brew," [Online] Available from: <http://homebrewco.com.sg/resources.html> [3 March 2022]

หลักเกณฑ์ไว้ดังนี้ 1. ต้องเป็นผู้มีอายุมากกว่า 18 ปี 2. กระบวนการผลิตต้องทำโดยการหมัก ไม่ใช่การกลั่น 3. ปริมาณการผลิต ต้องไม่เกินกว่า 30 ลิตรต่อครัวเรือนของบุคคลต่อเดือน 4. การผลิตเบียร์ต้องทำเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนและต้องไม่ใช่เพื่อการค้า หากประสงค์จะผลิตเบียร์หรือไวน์หรือสุราอย่างอื่นเพื่อการค้า จะต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐเสียก่อน หากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษดังนี้ กล่าวคือ ในการกระทำความผิดครั้งแรกจะถูปรับไม่น้อยกว่า 10 เท่าของจำนวนภาษีที่จะต้องเสีย หรือ 5,000 ดอลลาร์ แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า และในการทำความผิดครั้งต่อ ๆ ไป จะต้องถูกปรับไม่น้อยกว่า 10 เท่าของจำนวนภาษีที่จะต้องเสีย หรือ 5,000 ดอลลาร์ แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ตาม CUSTOM ACT 1960 มาตรา 128L(2) และ 128L(3) ตามลำดับ

จากที่กล่าวไปเห็นได้ว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของประเทศสิงคโปร์เคยมีการนำใบอนุญาตมาใช้ในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคและกำหนดโทษอาญาสำหรับผู้ผลิตที่ฝ่าฝืนแต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่าธรรมเนียม หรือสร้างภาระให้กับประชาชนเกินสมควร หรือปัญหาในการบังคับใช้ในทางปฏิบัติ ทำให้ในเวลาต่อมาประเทศสิงคโปร์ได้ยกเลิกใบอนุญาตดังกล่าวไป ส่งผลให้ผู้ที่มีอายุมากกว่า 18 ปี สามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต อันส่งผลให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตไม่เป็นความผิดอาญาอีกต่อไป

5.3 ประเทศอังกฤษ

ในอดีตประชาชนในประเทศอังกฤษสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้อย่างเสรี แต่ต่อมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1880 วิลเลียม แกลดสโตน (William Gladstone) นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ต้องการเก็บภาษีให้ได้มากขึ้นจึงออกกฎหมาย Inland Revenue Act 1880 ซึ่งบัญญัติให้การผลิตเบียร์หรือไวน์เพื่อการบริโภคจะกระทำต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากภาครัฐ โดยใบอนุญาตดังกล่าวมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเป็นรายปี หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามผู้นั้นจะต้องระวางโทษทางอาญา แต่อย่างไรก็ตามประชาชนส่วนใหญ่ประสงค์ที่จะผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่เสียค่าธรรมเนียมจึงส่งผลให้ประชาชนดังกล่าวไม่ขอใบอนุญาตการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคแต่กลับแอบผลิตเบียร์หรือไวน์เพื่อการบริโภคกันอย่างผิดกฎหมาย จากข้อมูลปี ค.ศ. 1960 พบว่ามีประชากรในประเทศอังกฤษเพียง 250 คนเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตเบียร์และไวน์เพื่อการบริโภคอย่างถูกกฎหมาย ต่อมาในปี ค.ศ. 1963 รัฐมนตรีกระทรวงการคลัง เรจินัลด์ โมลลิง (Reginald Maudling) ได้ยกเลิกใบอนุญาตการผลิตเบียร์และไวน์เพื่อการบริโภค โดยให้เหตุผลว่ารัฐบาลเก็บค่าธรรมเนียมได้น้อยไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการที่ภาครัฐต้องแบกรับและเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการบริโภคเบียร์²⁵

²⁵ Boak & Bailey, “Happy Maudlingsday Home Brewers “ [Online] Available from: <https://boakandbailey.com/2013/04/maudling-homebrewers/> [3 March 2022]

หลักเกณฑ์ในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนถูกบัญญัติเอาไว้ใน Alcoholic Liquor Duties Act 1979 มาตรา 47(5) โดยมีรายละเอียดดังนี้

“(1) ห้ามมิให้ผู้ใดผลิตเบียร์ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตสรรพสามิตตามมาตรา ๓๖ ในการผลิตเบียร์ หรือได้รับการยกเว้นตามอนุมาตรา 5

(5) ในกรณีดังต่อไปนี้ผู้ผลิตเบียร์ไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาตในการผลิตเบียร์—

(a) สำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของผู้ผลิตเบียร์เท่านั้นหรือเพื่อการบริโภคโดยคนงานในฟาร์มซึ่งจ้างโดยผู้ผลิตเบียร์ในระหว่างการทำงานหรือการจ้างงาน”

จากที่กล่าวไปเห็นได้ว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของอังกฤษมีความคล้ายคลึงกับประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากในอดีตเคยมีการนำใบอนุญาตมาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนและกำหนดโทษอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืน แต่ต่อมาภาครัฐของประเทศอังกฤษได้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเนื่องจากเห็นว่าเป็นการกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคไม่ควรจะต้องเสียค่าธรรมเนียมให้กับรัฐ ส่งผลให้ในปัจจุบันบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐ และการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตย่อมไม่เป็นความผิดอาญาอีกต่อไป อีกทั้งสิ่งที่เป็นจุดเด่นในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของประเทศไทย คือ ประเทศไทยไม่ได้กำหนดปริมาณขั้นสูงสำหรับกรณีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเอาไว้ ดังนั้นจึงสามารถผลิตเบียร์เป็นจำนวนเท่าใดก็ได้เพียงแต่ห้ามนำออกจำหน่ายโดยหากต้องการที่จะจำหน่ายเบียร์ที่ผลิตเองหรือต้องการผลิตสุรากลั่น เช่น บรันดี ยิน วิสกี้ รัม เป็นต้น จะต้องได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐก่อนจึงจะสามารถทำการดังกล่าวได้

5.4 ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียมีชาวมุสลิมเป็นประชากรส่วนใหญ่ ประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์²⁶ของประชากรทั้งหมดประมาณ 27 ล้านคน ชาวมุสลิมในประเทศมาเลเซียถูกห้ามไม่ให้ทำการผลิต จำหน่าย หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์²⁷ เนื่องจากสาเหตุหลักสองประการ คือคัมภีร์อัลกุรอานและกฎหมายชารีอะห์ โดย SYARIAH CRIMINAL OFFENCES (FEDERAL TERRITORIES) ACT 1997 มาตรา 19 ได้บัญญัติเอาไว้ดังนี้

²⁶ THE WALL STREET JOURNAL, “Severity of Islamic Law Fuels Debate in Malaysia,” [Online] Available from: <https://www.wsj.com/articles/SB125097405997351597> [2 March 2022]

²⁷ The Straits Times, “Liquor Control Bill: How Other Countries and Cities in Asia Tackle Drinking “ [Online] Available from: <https://www.straitstimes.com/singapore/liquor-control-bill-how-other-countries-and-cities-in-asia-tackle-drinking> [25 December 2021]

“(1) ผู้ใดเสพเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันริงกิตหรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) ผู้ใดผลิต จำหน่าย เสนอจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันริงกิต หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ในประเทศมาเลเซียเป็นชนมุสลิมกฎหมายที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงมีลักษณะเข้มงวดกว่าหลายประเทศทั่วโลก ถึงแม้ประเทศมาเลเซียจะมีได้ห้ามการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเด็ดขาดโดยอนุญาตให้ทำการผลิตในรูปแบบโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการค้าที่ได้รับใบอนุญาตได้ แต่อย่างไรก็ตามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในประเทศมาเลเซียถูกบัญญัติให้เป็นความผิดอาญาตาม Malaysian Legislation Excise Act 1976 มาตรา 20 (1) มีรายละเอียดดังนี้

“มาตรา 20(1) ภายใต้งบบังคับส่วนนี้ ห้ามมิให้ผู้ใดกลั่น หมัก หรือผลิตสินค้าที่ต้องเสียภาษี หรือผลิตยาสูบหรือสุรา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตตามแบบที่อธิบดีกำหนดและที่โรงกลั่น โรงเบียร์หรือสถานที่ผลิตอื่นที่ระบุไว้ในใบอนุญาตดังกล่าว”

หากผู้ใดฝ่าฝืนโดยทำการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่ได้รับใบอนุญาต หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิต การกลั่น การหมัก หรือนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต จะต้องระวางโทษตามมาตรา 74 กล่าวคือ หากกระทำความผิดในครั้งแรกจะต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 10 เท่าของจำนวนภาษีที่จะต้องเสีย หรือ 10,000 ริงกิต แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า และหากกระทำความผิดซ้ำอีกจะต้องระวางโทษหนักขึ้นโดยระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 20 เท่าของจำนวนภาษีที่จะต้องเสีย หรือ 10,000 ริงกิต แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากที่กล่าวไปเห็นได้ว่าในประเทศมาเลเซีย การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายจึงไม่อนุญาตให้ผู้ใดไม่ว่าจะบรรลุนิติภาวะแล้วหรือไม่หรือเป็นชนมุสลิมหรือไม่ก็ตามทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ซึ่งใบอนุญาตการผลิตเบียร์นั้นนำไปใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการค้าในรูปแบบของโรงงานอุตสาหกรรมเท่านั้น โดยหากฝ่าฝืนทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคจะต้องระวางโทษอาญา

6. วิเคราะห์ความผิดของการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์แบ่งออกเป็นสี่ประเด็น ดังนี้ ประเด็นแรก เป็นการวิเคราะห์ถึงรูปแบบในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในประเทศไทยว่าการนำใบอนุญาตมาควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคมีความเหมาะสมหรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับยาสูบซึ่งเป็นสินค้าที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน และวิเคราะห์สถานะของกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร มีความเหมาะสมหรือไม่ ประเด็นที่สอง เป็นการวิเคราะห์ถึงเหตุผลและความจำเป็น

ที่ภาครัฐห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตว่าเหตุผลดังกล่าวมีน้ำหนักหรือความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ ประเด็นที่สามเป็นการวิเคราะห์ความเหมาะสมของการกำหนดความผิดอาญาฐานการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตว่าสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดทางอาญาหรือไม่ และประเด็นสุดท้าย เป็นการวิเคราะห์มาตรการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของต่างประเทศ

6.1 วิเคราะห์ถึงรูปแบบในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในประเทศไทย

ในหัวข้อนี้เป็นการวิเคราะห์รูปแบบของการนำใบอนุญาตมาควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคและวิเคราะห์รูปแบบการควบคุมสินค้าชนิดอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเบียร์ เพื่อพิจารณาว่าเป็นการเหมาะสมหรือไม่ ที่นำใบอนุญาตมาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค และในลำดับถัดไปเป็นการวิเคราะห์ถึงสถานะของกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 ที่ใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

วิเคราะห์การควบคุมสินค้าบัพที่ผลิตเพื่อการบริโภค จากที่กล่าวมาในหัวข้อที่ 4 เห็นได้ว่า แม้เบียร์และยาสูบเป็นสินค้าควบคุมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน และต่างมีผลกระทบต่อร่างกายและสุขภาพของผู้บริโภคเช่นกัน และเมื่อพิจารณาในส่วนกฎหมายที่ใช้บังคับกับการผลิตยาสูบพบว่าเบียร์และยาสูบมีการใช้กฎหมายฉบับเดียวกันในการควบคุมคือพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 อีกทั้งหลักเกณฑ์ในการขอใบอนุญาตสำหรับการผลิตสินค้าทั้งสองเพื่อการค้ามีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ภาครัฐกลับนำระบบใบอนุญาตและโทษทางอาญามาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคแต่เพียงอย่างเดียว ในขณะที่การผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคภาครัฐอนุญาตให้ทำการผลิตได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตแต่เพียงแต่มีข้อกำหนดเรื่องปริมาณขั้นสูงที่สามารถผลิตได้และห้ามนำออกจำหน่ายเท่านั้น จึงเห็นสมควรว่าไม่ควรนำระบบใบอนุญาตมาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนเช่นกัน ซึ่งจะส่งผลให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาตไม่เป็นความผิดอาญา

วิเคราะห์สถานะกฎหมายที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค กฎหมายที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค คือกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นกฎหมายในระดับกฎกระทรวงซึ่งมีปัญหา คือความไม่แน่นอนของตัวบทกฎหมายเนื่องจากกฎกระทรวงสามารถออก เพิกถอน หรือแก้ไขอย่างไรและเมื่อใดก็ได้ โดยรัฐมนตรีเพียงคนเดียว ซึ่งไม่ต้องผ่านการพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎรถึง 3 วาระเหมือนกับกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ดังนั้นหากต้องการแก้ไขปัญหาลักษณะการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคอย่างแท้จริง ผู้วิจัยเห็นสมควรที่จะให้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ดังกล่าวเอาไว้ในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทของเรื่องการผลิตสุราดังเช่นร่างพระราชบัญญัติสุราก้าวหน้าของพรรคก้าวไกลได้เคยเสนอเอาไว้ ประกอบกับในประเทศที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคแล้วแต่มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ดังกล่าวเอาไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติหรือรัฐธรรมนูญด้วยกันทั้งสิ้น เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศสิงคโปร์ ซึ่งผู้วิจัย

เห็นว่ากฎกระทรวงควรกำหนดแต่เพียงรายละเอียดปลีกย่อย เช่น เกณฑ์อายุที่สามารถผลิตได้ ปริมาณขั้นสูงที่จะผลิตได้ เป็นต้น ไม่ควรนำหลักการสำคัญมาบัญญัติเอาไว้ในกฎหมายระดับกฎกระทรวง

6.2 วิเคราะห์ถึงเหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

จากที่ได้กล่าวไปในหัวข้อที่ 5 เห็นได้ว่า เหตุผลที่ภาครัฐเข้ามาควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคคือ 1.การจัดเก็บภาษี และ 2.ความสะอาดปลอดภัยของน้ำสุรา ผู้วิจัยเห็นว่าแม้เบียร์จะเป็นสินค้าบาปอันสมควรที่จะถูกจัดเก็บภาษี แต่การจัดเก็บภาษีดังกล่าวควรจะต้องจัดเก็บเฉพาะกรณีการผลิตเพื่อการค้าหรือเพื่อจำหน่ายเท่านั้น เนื่องจากการกระทำดังกล่าวยังอยู่ในกรอบของการผลิตเพื่อใช้หรือบริโภคเองย่อมไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อผู้ผลิตจึงไม่ควรที่จะถูกจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียม ประกอบกับการผลิตสินค้าซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันอย่างยาสูบนั้นไม่ต้องเสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมให้แก่ภาครัฐแต่อย่างใด และเมื่อพิจารณาการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของต่างประเทศพบว่าไม่ต้องเสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมให้ภาครัฐเช่นกัน ดังนั้นเหตุผลที่มีการห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเพียงเพราะว่าภาครัฐต้องการจัดเก็บภาษีให้ได้มากยิ่งขึ้น ย่อมไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะนำโทษอาญา และใบอนุญาตมาใช้ในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

ในส่วนเรื่องสุขภาพและความสะอาดปลอดภัย เนื่องจากกระบวนการผลิตสุรากลั่นจำพวก วิสกี้ บรั่นดี ยิน กับเบียร์ซึ่งเป็นสุราแช่ มีความแตกต่างกันเนื่องจากแอลกอฮอล์ของเบียร์เกิดจากการกระบวนการบ่มหรือการหมักน้ำตาลที่อยู่ในพวกธัญพืช แต่แอลกอฮอล์ของสุรากลั่นเกิดจากการกลั่นเอาน้ำจากกระบวนการกลั่นแอลกอฮอล์ ดังนั้นปริมาณแอลกอฮอล์ที่ได้จึงต่างกันโดยเบียร์มีแอลกอฮอล์โดยปริมาตร (ABV) ประมาณร้อยละ 4 ถึง 6 แต่แอลกอฮอล์ที่เกิดจากการกลั่นจะสูงถึงประมาณร้อยละ 28 ถึง 50 ซึ่งส่งผลกระทบต่อร่างกายและความมีเม้าของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน และเฉพาะกระบวนการกลั่นเท่านั้นที่หากทำโดยไม่ได้มาตรฐานอาจก่อให้เกิดเมทานอลซึ่งเป็นแอลกอฮอล์ชนิดที่ไม่สามารถบริโภคได้หากมีการบริโภคเข้าไปอาจเป็นพิษต่อร่างกาย ขณะที่กระบวนการบ่มหรือหมักเบียร์จะไม่ก่อให้เกิดเมทานอลแต่จะก่อให้เกิดเอทานอลซึ่งเป็นแอลกอฮอล์ชนิดที่สามารถบริโภคเท่านั้น และถึงแม้เบียร์ที่ผลิตจะเกิดการปนเปื้อนหรือเสีย ก็สามารถรับรู้ได้โดยง่ายไม่ว่าจะสังเกตจากสี กลิ่น หรือรสชาติ และถึงแม้จะมีการบริโภคเบียร์ที่เสียเข้าไปก็มิได้แตกต่างกับการบริโภคอาหารที่หมดอายุเข้าไป จากที่กล่าวไปเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพและความสะอาดปลอดภัยจนถึงขนาดที่รัฐจะต้องเข้ามาควบคุมโดยใช้ใบอนุญาตและโทษทางอาญา

6.3 วิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญา

กฎกระทรวงการผลิตสุราพ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้บุคคลที่มีอายุไม่น้อยกว่า 20 ปีบริบูรณ์สามารถขอใบอนุญาตผลิตเบียร์ที่มีไซ้เพื่อการค้าได้ โดยกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2560 ออกโดย

อาศัยอำนาจพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 153 วรรค 2 โดยหากผู้ใดทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่ขอใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตตามกฎหมายกระทรวงการผลิตสุราก็ถือว่าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามมาตรา 153 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 193

เมื่อพิจารณาแนวคิดและหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดทางอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีการขอใบอนุญาตตามแนวคิดและทฤษฎีทางนิติศาสตร์พบว่าการบัญญัติให้การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาไม่สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการกำหนดความผิดอาญาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ดังนี้

การกระทำความผิดดังกล่าวมีลักษณะเป็นการกระทำที่ร้ายแรง อันสมควรถูกบัญญัติให้เป็นความผิดอาญา ซึ่งการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคไม่ได้มีลักษณะเป็นการกระทำอันร้ายแรงหรือมีลักษณะที่รุนแรง อันกระทบต่อสังคมส่วนรวมอันจะต้องกำหนดให้เป็นความผิดอาญา เนื่องจากการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองโดยไม่มีการขอใบอนุญาตเป็นการกระทำที่มีได้เกิดจากเจตนาชั่วร้ายของผู้กระทำแต่อย่างใด เป็นเพียงแต่การทำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคเองเพื่อการสังสรรค์หรือการผ่อนคลายแต่เพียงเท่านั้นและการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในหลายประเทศก็อนุญาตให้ประชาชนสามารถทำการผลิตได้

การกระทำความผิดดังกล่าวมีลักษณะขัดต่อหลักศีลธรรมอันดีของประชาชน ถึงแม้ว่าการบริโภคสุราจะถูกห้ามตามศีล 5 ข้อที่ 5 ของพุทธศาสนา แต่อย่างไรก็ตามหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาในข้อดังกล่าวมิได้เป็นกฎหมายและมีได้มีผลบังคับให้ประชาชนต้องปฏิบัติตามอย่างเด็ดขาดดังเช่นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบศาสนา เช่น ประเทศมาเลเซีย ประเทศบรูไน เป็นต้น ที่มีการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลามมาบังคับใช้เป็นกฎหมายโดยห้ามชาวมุสลิมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเด็ดขาด ประกอบกับในปัจจุบันการบริโภคเบียร์มิใช่สิ่งที่มีศีลธรรมอันดีของประชาชนแต่อย่างใดเนื่องจากเป็นสิ่งปกติที่พบเห็นได้โดยทั่วไปในสังคมปัจจุบัน

การกระทำความผิดดังกล่าวมีลักษณะเป็นภัยอันตรายต่อบุคคลอื่น การผลิตหรือทำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคผู้ที่ได้รับผลกระทบคือตัวผู้บริโภค ซึ่งในวิจัยเล่มนี้ได้จำกัดขอบเขตอยู่ที่การผลิตเพื่อการบริโภคเท่านั้นมิได้รวมถึงการยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการผลิตเพื่อจำหน่ายโดยไม่มีการขอใบอนุญาตด้วย ดังนั้นเมื่อเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคเองย่อมไม่เป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่นแต่อย่างใด ในส่วนสุราที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยเล่มนี้คือสุราแห่งชาติเบียร์แต่เพียงเท่านั้น ไม่รวมถึงสุรากลั่นจำพวก วิสกี้ บรั่นดี ยิน ด้วย เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการผลิตตามที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อที่ 5 เห็นได้ว่าผลผลิตสุราที่เกิดจากการหมักหรือการบ่ม เช่น เบียร์นั้นมีได้อันตรายดังกรณีสุรากลั่น เนื่องจากผลกระทบจากการหมักหรือการบ่มจะไม่ก่อให้เกิดแอลกอฮอล์ชนิดที่บริโภคไม่ได้ แต่การกลั่นสุรากลั่นหากทำโดยกระบวนการที่ไม่ได้

มาตรฐานอาจก่อให้เกิดแอลกอฮอล์ชนิดที่บริโภคไม่ได้ ซึ่งหากบริโภคเข้าไปอาจเป็นอันตรายต่อตัวผู้บริโภค

จากที่ได้กล่าวไปเห็นได้ว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตไม่ได้มีลักษณะที่เป็นการกระทำร้ายแรงหรือเกิดจากเจตนาชั่วร้าย หรือมีลักษณะเป็นการขัดต่อหลักศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีลักษณะเป็นภัยอันตรายต่อบุคคลอื่นหรือกระทบต่อสังคมส่วนรวม จึงไม่ควรที่จะกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญา และเห็นได้ว่ากฎหมายที่ออกมาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จึงก่อให้เกิดปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ (Over Criminalization) ทำให้ภาครัฐต้องสิ้นเปลืองทรัพยากรมาใช้ควบคุมกับการกระทำที่ไม่สมควรกำหนดให้เป็นความผิด อีกทั้งการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคควรเป็นสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่พึงกระทำได้ ประกอบกับตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 4 นั้นอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตยาสูบจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัมเพื่อการบริโภคเองได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต ทำให้เห็นว่าแท้จริงแล้วกฎหมายต่าง ๆ ที่ออกมาเพื่อควบคุมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายหรือการผลิตเพื่อการบริโภค ล้วนแล้วแต่มีเพื่อการจัดเก็บภาษีและแนวคิดที่จะผูกขาดการผลิตให้อยู่ในกลุ่มคนเพียงไม่กี่กลุ่มในประเทศไทย โดยเห็นว่าเหตุผลอื่น เช่น เรื่องสุขภาพและความสะอาดปลอดภัยเป็นเพียงเหตุผลรองในการกำหนดห้ามมิให้ผลิตสุราเพื่อการบริโภคเองโดยไม่มีใบอนุญาต

พิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาตามมาตรา 77 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พบว่าการจะกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดอาญาจะต้องเป็นกรณีที่น่าเป็นห่วงคือไม่สามารถนำมาตราการอื่นใดมาใช้กับการกระทำนั้นได้ และต้องเป็นการกระทำที่ร้ายแรงอันสมควรถูกกำหนดให้เป็นความผิดอาญา เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ตามมาตรา 77 ประกอบกับหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญา ตามคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย ซึ่งอธิบายนิยามของคำว่า การกระทำที่ร้ายแรง พบว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตมิใช่การกระทำที่ร้ายแรงอันสมควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญา และมิได้มีกรณีจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาแต่อย่างใด และจากที่ได้พิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 เห็นว่าการกระทำดังกล่าวมิใช่การกระทำที่มีลักษณะกระทบกระทั่งต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ หรือเป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลเป็นการกระทบต่อสังคมส่วนรวม อีกทั้งยังเป็นกรณีที่สามารถนำมาตราการอื่นมาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพแทนการนำโทษทางอาญามาใช้บังคับ

6.4 วิเคราะห์มาตรการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของต่างประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในต่างประเทศ ทั้ง 4 ประเทศ อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย พบว่าในอดีต ประเทศอังกฤษและสิงคโปร์เคยมีการออกกฎหมายที่จะต้องขอใบอนุญาตสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน และมีการใช้โทษทางอาญาสำหรับการผลิตที่ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าว แต่ในเวลาต่อมาทั้งประเทศสิงคโปร์และประเทศอังกฤษได้มีการยกเลิกกฎหมายดังกล่าว ประเทศสหรัฐอเมริกา ในสมัยอดีตเคยมีการห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคแต่ในปัจจุบันได้ยกเลิกกฎหมายดังกล่าวและอนุญาตให้สามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตในการผลิต จากทั้ง 4 ประเทศ มีเพียงประเทศมาเลเซียเท่านั้นที่ยังคงมีการใช้โทษทางอาญาบังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้บุคคลที่บรรลุนิติภาวะสามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค เอาไว้ในข้อบัญญัติแห่งรัฐบาลกลาง (Code of Federal Regulation) มาตรา 25.205 ซึ่งอนุญาตให้บุคคลที่บรรลุนิติภาวะผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่ต้องขอใบอนุญาตหรือเสียค่าธรรมเนียมให้หน่วยงานของรัฐ เพียงแต่มีการกำหนดปริมาณขั้นสูงที่ผลิตได้ดังนี้ 1.100 แกลลอน ต่อปีกรณีภายในครัวเรือนมีผู้บรรลุนิติภาวะเพียงคนเดียว 2.200 แกลลอนต่อปีกรณีภายในครัวเรือนมีผู้บรรลุนิติภาวะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และเบียร์ที่ผลิตได้ห้ามนำออกจำหน่ายโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ในส่วนปริมาณขั้นสูงที่ผลิตได้หากมีการผลิตโดยฝ่าฝืนปริมาณดังกล่าวจะมีโทษหรือไม่อย่างไรขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละรัฐ ยกตัวอย่างเช่นรัฐแคลิฟอร์เนียไม่ได้กำหนดโทษสำหรับการผลิตที่ฝ่าฝืนปริมาณขั้นสูง ในขณะที่รัฐนอร์ท ดาโคตา ได้กำหนดโทษเอาไว้ใน North Dakota Century Code § 5-01-04 โดยหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 360 วัน หรือปรับไม่เกิน 3,000 ดอลลาร์สหรัฐ แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่มิได้ตรวจสอบว่าบ้านหลังใดมีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเกินปริมาณขั้นสูงที่กำหนดหรือไม่

ประเทศสิงคโปร์ ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้บุคคลที่มีอายุมากกว่า 18 ปี สามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค เอาไว้ใน Custom Act, Chapter 70 section 13(1) Customs (Home-brewing of fermented liquors) (Exemption) Order ซึ่งอนุญาตให้บุคคลที่อายุมากกว่า 18 ปี สามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตหรือเสียค่าธรรมเนียมให้หน่วยงานของรัฐ เพียงแต่มีการกำหนดปริมาณขั้นสูงที่จะผลิตได้ โดยห้ามผลิตเกิน 30 ลิตรต่อเดือนและเบียร์ที่ผลิตได้ห้ามนำออกจำหน่ายโดยไม่ได้รับใบอนุญาต อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่มิได้ตรวจสอบว่าบ้านหลังใดมีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเกินปริมาณขั้นสูงที่กำหนดหรือไม่เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งใบอนุญาตและโทษอาญาสำหรับการฝ่าฝืนจะนำไปใช้กับการผลิตสุราเพื่อการค้าหรือผลิตสุรากลั่นเพื่อการบริโภค

ประเทศอังกฤษ ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ขึ้นไปสามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค เอาไว้ใน Alcoholic Liquor Duties Act 1979 ซึ่งอนุญาตให้ผู้ผลิตสามารถทำได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตหรือเสียค่าธรรมเนียมให้หน่วยงานของรัฐ อีกทั้งยังได้มีการกำหนดปริมาณขั้นสูงที่จะผลิตได้ดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสิงคโปร์ เพียงแต่กำหนดห้ามมิให้นำเบียร์ที่ผลิตได้ออกจำหน่ายเท่านั้น

ประเทศมาเลเซีย ไม่ว่าบุคคลจะมีอายุเท่าใดก็ไม่สามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองได้เนื่องจากภาครัฐได้กำหนดให้การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดอาญา ซึ่งได้มีการบัญญัติหลักการดังกล่าวเอาไว้ใน Malaysian Legislation Excise Act 1976 โดยกำหนดให้ผลิตเบียร์ในรูปแบบโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการค้านั้น และผู้ที่ทำการผลิต จำหน่าย และบริโภค จะต้องไม่ใช่คนมุสลิม โดยหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษตาม SYARIAH CRIMINAL OFFENCES (FEDERAL TERRITORIES) ACT 1997

จากที่ได้กล่าวไปเห็นได้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศสิงคโปร์ ล้วนแล้วแต่เคยมีการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการห้ามผลิตโดยเด็ดขาดแบบประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งต่อมาก็ได้มีการยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการกระทำดังกล่าว อันเนื่องมาจากแนวคิดในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของบุคคล หรือเคยมีการควบคุมโดยการใช้ใบอนุญาตและกำหนดโทษอาญาสำหรับการ ฝ่าฝืนเอาไว้ดังเช่นในประเทศอังกฤษและประเทศสิงคโปร์ ซึ่งต่อมาได้มีการยกเลิกการใช้ระบบใบอนุญาตกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค อันเนื่องมาจากแนวคิดในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของบุคคลและภาครัฐเห็นว่ารายได้จากค่าธรรมเนียมที่ภาครัฐได้รับไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่ภาครัฐเสียไป ส่งผลให้บุคคลที่อายุถึงเกณฑ์ที่กำหนดสามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่เป็นความผิดอาญาแม้ไม่ขอใบอนุญาตจากภาครัฐ

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป สรุปจากที่ได้กล่าวไปในข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าการนำใบอนุญาตมาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคนั้นไม่มีความเหมาะสมเนื่องจากการกระทำดังกล่าวยังอยู่ในกรอบของการผลิตเพื่อใช้หรือเพื่อการบริโภคเอง มิได้ทำเพื่อการค้าหรือนำออกจำหน่าย ประกอบกับการศึกษาพบว่าสินค้าในลักษณะเดียวกันอย่างยาสูบภาครัฐมิได้นำใบอนุญาตมาใช้บังคับกับการผลิตเพื่อการบริโภคแต่อย่างใด จากการศึกษาพบว่าสาเหตุหลักที่ภาครัฐนำใบอนุญาตมาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็นเรื่องของการจัดเก็บภาษี อีกทั้งเมื่อพิจารณารูปแบบการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในต่างประเทศพบว่าไม่มีประเทศใดบังคับให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคต้องขอใบอนุญาตหรือเสียค่าธรรมเนียมให้แก่รัฐ ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะยกเลิกการนำใบอนุญาตมาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค และเมื่อพิจารณาฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 ประกอบกับพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

ที่กำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญานั้นเห็นว่าไม่สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดความผิดอาญาทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย และเมื่อศึกษากฎหมายของหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกพบว่าในปัจจุบันได้มีการยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตแล้วทั้งสิ้น ยกเว้นบางประเทศที่ปกครองด้วยศาสนาอิสลามซึ่งไม่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคทุกกรณี ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดความผิดอาญาและเพื่อให้กฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเบียร์ของประเทศไทยทัดเทียมกับนานาประเทศ ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตและอนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐ โดยมีหลักเกณฑ์ดังที่จะอธิบายต่อไปในข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะคือ เพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เพื่อมีให้มาตรา 153 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

“มาตรา 153 บัญญัติว่า ผู้ใดประสงค์จะผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราไว้ในครอบครองให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการเพิ่มเติมมาตรา 153/1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

“มาตรา 153/1 บทบัญญัตินี้มิให้นำมาตรา 153 แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับผู้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ที่ประสงค์จะผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคจะต้องเป็นผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
- (2) กระบวนการผลิตจะต้องเป็นการบ่มหรือหมักเท่านั้น ห้ามเกิดจากการกลั่น
- (3) เบียร์ที่ได้จากการผลิตตามมาตรานี้ห้ามนำออกขายโดยมิได้รับใบอนุญาตตาม 153
- (4) เบียร์ที่ผลิตได้ตามข้อที่สองอาจบริโภคภายในครัวเรือนที่ผลิต หรืออาจนำออกจากสถานที่ซึ่งผลิตเพื่อใช้ส่วนตัวหรือใช้ในครอบครัว หรือใช้ในกิจการที่จัดนิทรรศการ หรือการประกวด
- (5) การผลิตสุราต้องไม่ก่อให้เกิดความรบกวนต่อสาธารณะหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม”

บทบัญญัติมาตรา 153/1 เป็นบทบัญญัติที่ผู้วิจัยได้นำหลักการของ Alcoholic Liquor Duties Act 1979 ของประเทศอังกฤษ และ Code of Federal Regulation section 25.205 ของประเทศสหรัฐอเมริกา มาผสมผสานกัน

เกณฑ์อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ตาม 153/1 (1) มาจากหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 29 ซึ่งอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ที่มีอายุไม่น้อยกว่า 20 ปีบริบูรณ์

ผู้วิจัยเสนอให้อนุญาตผลิตสุราชนิดเบียร์เพื่อการบริโภค ตาม 153/1 (2) เพราะเห็นว่าเบียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการบริโภคมากที่สุดและมีมูลค่าสูงสุด จากสถิติสัดส่วนมูลค่าตลาดของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ. 2562 เบียร์มีสัดส่วนตลาดคิดเป็นร้อยละ 72 ของปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมด ในขณะที่สุรากลั่นมีสัดส่วนตลาดคิดเป็นร้อยละ 25.9 และไวน์มีสัดส่วนตลาดคิดเป็นร้อยละ 0.9 ซึ่งในส่วนสุรากลั่นผู้วิจัยเห็นว่าไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะอนุญาตให้ผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเนื่องจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่สูง และกระบวนการผลิตจะต้องใช้การกลั่นหากการกลั่นไม่ได้มาตรฐานอาจส่งผลร้ายแรงต่อผู้บริโภคตามที่ได้กล่าวไปในหัวข้อที่ 5 และอีกเหตุผลสำคัญที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เนื่องจากเมื่อทำการศึกษาพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และ กฎกระทรวงการสุรา พ.ศ. 2565 พบว่าเบียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ถูกผูกขาดมากที่สุดเมื่อเทียบกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดอื่น โดยสุราแช่ชนิดอื่นยกเว้นเบียร์ สหกรณ์ชุมชน เกษตรกร หรือกลุ่มคนที่มีคุณสมบัติตามกฎหมายกระทรวงการสุรา พ.ศ. 2565 สามารถรวมตัวกันขออนุญาตผลิตในรูปแบบของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กได้ ไม่ว่าจะเป็น ไวน์ สาโท กะแช่ อุ เป็นต้น แต่เบียร์ไม่สามารถผลิตโดยโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กได้เลย ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรอนุญาตบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ตามหลักเกณฑ์มาตรา 153/1 และหากภายภาคหน้าการอนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็นไปโดยราบรื่น ผู้วิจัยเห็นสมควรที่จะมีการอนุญาตให้ผลิตสุราแช่ประเภทอื่น เช่น ไวน์ สาโท กะแช่ อุ เพื่อบริโภคเช่นกัน

การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคตามมาตรา 153/1 (3) มิได้มีการกำหนดปริมาณขั้นสูงในการผลิต ดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา หรือประเทศสิงคโปร์ แต่กำหนดเอาไว้เหมือนกับประเทศอังกฤษที่มีได้กำหนดปริมาณขั้นสูงในการผลิตโดยกำหนดห้ามจำหน่ายเท่านั้น เนื่องจากการตรวจสอบว่าครัวเรือนใดผลิตเกินปริมาณที่กำหนดหรือไม่นั้นไม่อาจทำได้ในทางปฏิบัติและเห็นว่าหากมีการกำหนดเกณฑ์ปริมาณขั้นสูงเอาไว้จะก่อให้เกิดภาระแก่ภาครัฐมากเกินไปหรืออาจเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ทำการทุจริตได้ ผู้วิจัยเห็นว่าอนุญาตให้ทำการผลิตได้โดยไม่มีปริมาณขั้นสูงมาควบคุมโดยมีการกำหนดไว้เพียงว่าห้ามจำหน่ายโดยไม่มีใบอนุญาตเพียงพอแล้วต่อการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

ผู้วิจัยขอเสนอมาตรา 153/2 และ 153/3 เพื่อให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคมีมาตรการควบคุมที่รัดกุมยิ่งขึ้น

“มาตรา 153/2 บุคคลที่ผลิตเบียร์โดยฝ่าฝืน มาตรา 153/1 (2) หรือ (3) ให้ถือว่าผู้นั้นผลิตเพื่อการค้า”

“มาตรา 153/3 ในกรณีที่ผู้ยังไม่บรรลุนิติภาวะทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนให้นำพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 45 และ 44 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา 153/2 มี 2 กรณีที่ให้ถือว่าเป็นการผลิตเพื่อการค้า คือ 1.การผลิตโดยใช้กระบวนการกลั่นเนื่องจาก 153/1 อนุญาตให้ผลิตเฉพาะเบียร์ซึ่งเป็นสุราแช่แต่เพียงเท่านั้น ไม่ได้รวมถึงสุรากลั่นจำพวกวิสกี้ บรั่นดี ยิน วอดก้า ฯ 2.การนำเบียร์ที่ผลิตตามมาตรา 153/1 ออกจำหน่ายโดยไม่มีใบอนุญาต เมื่อถือว่าเป็นการผลิตเพื่อการค้าหากไม่มีใบอนุญาตย่อมเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 153 ซึ่งจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 193

มาตรา 153/3 นำมาใช้กับกรณีบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค เพราะหากไม่มีการกำหนดเอาไว้ในลักษณะ 153/3 จะเป็นช่องโหว่ให้บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะสามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีมาตรการบางอย่างมาควบคุมและอุดช่องโหว่ดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสมควรใช้มาตรการสำหรับเด็กเนื่องจากเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคมิใช่ความผิดร้ายแรง และผู้กระทำความผิดที่อยู่ในช่วงอายุที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะอาจทำด้วยความคะนองหรือยังรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงเห็นว่าไม่สมควรนำโทษทางอาญามาใช้บังคับกับบุคคลที่ยังอยู่ในช่วงอายุดังกล่าว โดยผู้วิจัยขอพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 45 และ 44 มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยมีหลักการดังนี้ กล่าวคือ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อาจมีหนังสือเรียกผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือว่ากล่าวตักเตือน ให้ทำทัณฑ์บน หรือมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการจัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ โดยอาจวางข้อกำหนดเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลดังกล่าวมีความประพฤติที่เสียหาย หรือเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำอีก

สุดท้ายกรณีทำการผลิตเบียร์ตาม 153/1 โดยนำเบียร์ที่ผลิตได้ไปให้เด็กบริโภค ย่อมถือว่าเป็นการกระทำอันไม่สมควรต่อเด็ก อันเป็นการส่งเสริมหรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด ตามมาตรา 26(3) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 3 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เมื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้กำหนดมาตรการควบคุมสำหรับการกระทำดังกล่าวไว้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติหลักการดังกล่าวเอาไว้ในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซ้ำอีก